УДК

DOI <https://doi.org/10.26661/zhv-2020-3-55-16>

РОЛЬ ДМИТРА САЛАМАТИНА У РУЙНУВАННІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ (2012 р.)

В. І. Денисенко

Запорізький національний університет

Ключові слова: Збройні сили України, військово-промисловий комплекс, Віктор Янукович, Дмитро Саламатін, Укроборонпром.

Предметом роботи стало з'ясування місця міністра оборони України в 2012 р. Дмитра Саламатіна у зниженні боєздатності Збройних сил України. Підкреслюється його зв'язок з російськими елітами, масштаби розкрадання майна української армії та особисте збагачення урядовця. Обґрунтовується висновок про заміщення Д. Саламатіна на посаді міністра оборони України внаслідок конкуренції зі старшим сином Віктора Януковича Олександром.

THE ROLE OF DMITRY SALAMATIN IN THE DESTRUCTION OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE (2012)

V. Denysenko

Zaporizhzhia National University

Key words: Ukrainian Armed Forces, military-industrial complex, Viktor Yanukovich, Dmitry Salamatyn, Ukroboronprom.

The subject of the work was to clarify the position of the Minister of Defense of Ukraine in 2012 Dmitry Salamatyn in reducing the combat capability of the Armed Forces of Ukraine. It emphasizes its connection with the Russian elites, the extent of the theft of property of the Ukrainian army and the personal enrichment of the official. The conclusion about D. Salamatyn's replacement as Minister of Defense of Ukraine due to competition with his eldest son Viktor Yanukovich is justified.

Бажання прибрати Михайла Єжеля з посади міністра оборони спостерігалось у Януковича ще з липня 2010 р. Янукович хотів бачити на цій посаді когось більш «свого» і більш компетентного. «За довгий період часу чуток про відставку Єжеля “дозрівали” два кандидати на цю посаду – экс-міністр оборони Олександр Кузьмук і нинішній начальник Генштабу Григорій Педченко», – зазначав інформаційно-аналітичний портал «Хвиля»¹. Після скасування конституційної реформи 2004 р. і повернення до конституції 1996 р. Янукович міг звільнити будь-якого міністра і, зокрема, міністра оборони у будь-який момент самостійно, не потребуючи згоди Верховної Ради. Однак своє бажання позбутися Єжеля Янукович реалізував лише 8 лютого 2012 р. І одразу ж призначив міні-

стром оборони Дмитра Саламатіна², попередньо звільнивши його з посади гендиректора «Укроборонпрому»³. Виглядало так, що Янукович замінив Єжеля не на когось більш «свого» і більш компетентного, а навпаки, на ще більш «чужого» (тобто кремлівського) і ще менш компетентного.

Призначення Саламатіна викликало обурення опозиційних політиків і критику з боку експертів. Зокрема, народний депутат Олег Ляшко назвав рішення Януковича про призначення Саламатіна помилковим і загрозою для держави. «Ця людина до недавнього часу була громадянином Російської Федерації. Саламатін є зятем колишнього першого віце-прем'єра Росії Олега Сосковця і за роки проживання в Москві співпрацював з Голов-

¹ Что стоит за «министерской ротацией» в Минобороны Украины. ХВИЛЯ. 2012. 8 февраля. URL: <http://hvylya.net/analytics/politics/chto-stoit-za-ministerskoj-rotatsiej-v-minoborony-ukrainy.html>

² Про призначення Д. Саламатіна Міністром оборони України : Указ Президента України від 08.02.2012 р. № 72/2012. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/72/2012>

³ Про звільнення Д. Саламатіна з посади генерального директора Державного концерну «Укроборонпром» : Указ Президента України від 08.02.2012 р. № 71/2012. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/71/2012>

ним розвідувальним управлінням Генштабу Росії, – заявив він. – Це кричущий факт, що в Україні такій людині спочатку довірили держкомпанію з торгівлі продукцією військового та спеціального призначення. Тепер йому віддали ще й оборону держави». Ляшко додав, що Саламатіна слід було перед призначенням перевірити на причетність до російських спецслужб і психічне здоров'я. «Всім відомо про неадекватність Саламатіна. Відчайдушно захищаючи ратифікацію Харківських угод зі здачі Криму, саме він стільцем побив депутата Володимира Карпука, зламавши тому ніс», – наголосив Ляшко ⁴.

Версія про співпрацю Саламатіна з російським ГРУ мала багатьох прихильників. 10 лютого перший віце-спікер парламенту Адам Мартинюк оголосив про запит члена фракції НУНС Андрія Парубія до голови Служби безпеки України щодо перевірки інформації про співпрацю новопризначеного міністра оборони Саламатіна з Головним розвідувальним управлінням Генерального штабу Збройних сил Російської Федерації ⁵. Член фракції БЮТ Василь Кравчук розповів: «Генерали з Партії регіонів, які є народними депутатами, – всі просто шоковані! Адже Саламатін був громадянином іншої держави» ⁶.

Заступник голови фракції НУНС Тарас Стецьків виступив із заявою, у якій, зокрема, наголосив, що «призначення міністром оборони України особи, яка лише 5 років була громадянином України, а перед тим працювала у російських бізнес-структурах, є яскравим свідченням або некомпетентності президента Януковича, або, що більш вірогідно, прямим і свідомим нехтуванням ним інтересів національної безпеки і оборони». «Зрозуміло, чиї інтереси буде захищати такий міністр оборони. Опозиція не здивується, коли уже в найближчий час Україна почне втрачати ринки озброєнь, коли і далі продовжиться деградація українського ВПК, а й без того розвалена українська армія опиниться в стані агонії», – резюмував Стецьків ⁷.

⁴ Ляшко назвав нового міністра оборони «психом і агентом російської військової розвідки». Кореспондент.net. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/politics/1317008-lyashko-nazvav-novogo-ministra-oboroni-psihiom-i-agentom-rosijskoyi-vijskovoyi-rozvidki>

⁵ Верховна Рада України. Стенограма пленарного засідання 10 лютого 2012 р. URL: <http://portal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/1244.html>

⁶ БЮТівець: генерали з Партії регіонів у шоці від Саламатіна. Українська правда. 2012. 26 лютого. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2012/02/26/6959483/>

⁷ Скандальний міністр оборони став українцем лише 6 років тому. Українська правда. 2012. 11 квітня. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2012/04/11/6962527/>

Директор Центру досліджень армії, конверсії і роззброєння Валентин Бадрак заявив, що наразі немає ані підстав, ані передумов стверджувати, що з приходом Саламатіна на посаду міністра оборони ставлення чинної української влади до армії зміниться і почнеться її активна модернізація. Експерт зазначив, що робота Саламатіна в якості керівника «Укроборонпрому» не дає відповіді на питання про його менеджерські якості. Також Бадрак наголосив, що на «Укроборонпром» покладено функції розвитку оборонної промисловості та зміцнення обороноздатності країни, але ніяких ініціатив у цьому напрямку від керівництва держконцерну поки не надходило. «Більше того, українська оборонна промисловість у даний час все ще перебуває у стані хаосу. Тому, якщо брати цей аспект діяльності «Укроборонпрому», то призначення Саламатіна навряд чи слід розглядати як нагороду за успіхи в якості чиновника», – констатував експерт. Стосовно безпосередньо особистості Саламатіна Бадрак зазначив, що в очах Януковича Саламатін встиг показати себе як дисциплінований член партії влади з високим рівнем амбіцій, «однак в очах громадськості проявив себе малопередбачуваним та імпульсивним чиновником, якому, до того ж, сходять з рук ексцентричні вчинки, мало сумісні з соціальним статусом». Єдиним припущенням, що пояснює мотивацію новоявленого міністра, на думку Бадрака, може бути намір довести до логічного завершення створення моделі управління оборонною промисловістю, військово-технічним співробітництвом і самою армією «з єдиного пульта управління» ⁸.

На посаду гендиректора «Укроборонпрому», звільнену Саламатіним, Янукович призначив Дмитра Перегудова, який вважався фаховим спеціалістом і одночасно людиною близькою до Саламатіна. Він киянин, його батько Олександр Перегудов з 1990-х рр. керував київським заводом «Маяк» (пішов на пенсію у січні 2018 р.) ⁹. У 1997 р. Дмитро Перегудов закінчив Київський національний торговельно-економічний університет і влаштувався на роботу у державну компанію «Укрспецекспорт». У 2002 р. заочно

⁸ Призначення Саламатіна міністром оборони навряд чи спричинить активне реформування армії, – експерт. Дзеркало тижня. 2012. 9 лютого. URL: https://dt.ua/POLITICS/priznachennya_salamatina_ministrom_oboroni_navryad_chi_sprichinit_aktivne_reformuvannya_armiyi,_ek.html

⁹ Борг виробника «Молота» перед банком Януковича продали в 5 разів дешевше. Українська правда. 2018. 16 серпня. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/08/16/7189417/>

закінчив Національний авіаційний університет за спеціальністю «виробництво, технічне обслуговування, ремонт повітряних суден і двигунів», у 2003 р. захистив дисертацію і здобув наукове звання кандидата технічних наук. З 2005 р. був директором державної госпрозрахункової зовнішньоторговельної та інвестиційної фірми «Укрінмаш» – дочірнього підприємства державної компанії «Укрспецекспорт». 4 січня 2011 р. Янукович, підвищивши Саламатіна з посади гендиректора «Укрспецекспорту» на посаду гендиректора «Укроборонпрому», призначив Дмитра Перегудова виконуючим обов'язки гендиректора «Укрспецекспорту»¹⁰, а 9 лютого – гендиректором цієї держкомпанії¹¹. І ось тепер, коли Саламатін піднявся кар'єрною драбиною на посаду міністра оборони, Перегудов теж піднявся на щабель вище і посів посаду гендиректора «Укроборонпрому».

Однак Саламатін, ставши міністром оборони, залишив за собою контроль над «Укроборонпромом». Зроблено це було шляхом підпорядкування Саламатіну Міжвідомчої комісії з реструктуризації підприємств оборонно-промислового комплексу. Як вже згадувалося, цю комісію було створено 9 червня 2011 р. постановою Кабінету міністрів. У постанові було записано, що головою комісії є перший віце-прем'єр – міністр економічного розвитку і торгівлі, а заступником – гендиректор «Укроборонпрому». 8 лютого 2012 р. Саламатін отримав посаду міністра оборони, 14 лютого Янукович звільнив Андрія Ключева з посади першого віце-прем'єра – міністра економічного розвитку і торгівлі та призначив його секретарем РНБО, а 12 березня вийшла постанова Кабінету міністрів «Питання діяльності деяких консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, утворених Кабінетом міністрів України», один з пунктів якої визначив, що відтепер головою Міжвідомчої комісії з реструктуризації підприємств оборонно-промислового комплексу є не перший віце-прем'єр – міністр економічного розвитку і торгівлі, а міністр оборони¹². Отже, Саламатін став головою цієї ко-

місії, а Перегудов – його заступником.

27 квітня газета «Дзеркало тижня» повідомила про спробу Саламатіна ще міцніше прив'язати до себе «Укроборонпром». Спроба виявилася невдахою через те, що прямо порушувала Конституцію. «Д. Саламатін спробував нещодавно обійняти ще одну «хлібну» посаду, яка дала б йому змогу зберегти за собою пост міністра та ще й контролювати концерн «Укроборонпром», – розповіла газета. – Треба віддати належне величезному законотворчому досвіду роботи нинішнього міністра оборони у Верховній Раді, без нього навряд чи Д. Саламатін витворив проект розпорядження Кабінету міністрів про своє призначення членом наглядової ради концерну «Укроборонпром»! Анітрохи не соромлячись, Дмитро Альбертович подав цей документ на розгляд уряду, оскільки, мабуть, вважав, що члени Кабінету міністрів і прем'єр-міністр теж не дуже добре знайомі зі статтею 120 Конституції України, яка прямо забороняє міністрам входити до наглядових рад підприємств»¹³.

26 червня Янукович звільнив Перегудова з посади гендиректора «Укроборонпрому»¹⁴ і призначив на цю посаду Сергія Громова¹⁵ (останній був звільнений вже після революції – 7 березня 2014 р. указом в.о. президента Олександра Турчинова¹⁶). Сергій Громов з січня 1996 р. працював на різних посадах в АТ «Перший Український Міжнародний Банк», з жовтня 2002 р. – фінансовим директором металургійного комбінату «Азовсталь», з червня 2003 р. – фінансовим директором, т.в.о. генерального директора ВАТ «Харцизький трубний завод», з квітня 2008 р. – першим заступником генерального директора – фінансовим директором ЗАТ «АзовЕлектроСталь», з вересня 2008 р. – заступником фінансового директора дивізіону сталі та прокату, директором з розвитку бізнесу в Болгарії ТОВ «Метінвест Холдинг», головою ради директорів, виконавчим директором

від 12.03.2012 р. № 230. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/pras/245069708>

¹³ Менделєєв Д. 2012-й: рік деградування збройних сил? Дзеркало тижня. 2012. 27 квітня. URL: https://dt.ua/POLITICS/2012-y_rik_degraduvannya_zbroynih_sil_.html

¹⁴ Про звільнення Д. Перегудова з посади генерального директора Державного концерну «Укроборонпром»: Указ Президента України від 26.06.2012 р. № 415/2012. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/415/2012>

¹⁵ Про призначення С. Громова генеральним директором Державного концерну «Укроборонпром»: Указ Президента України від 26.06.2012 р. № 416/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/416/2012>

¹⁶ Про звільнення С. Громова з посади генерального директора Державного концерну «Укроборонпром»: Указ Президента України від 07.03.2014 р. № 272/2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/272/2014>

¹⁰ Про призначення Д. Перегудова виконуючим обов'язки генерального директора Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення: Указ Президента України від 04.01.2011 р. № 4/2011. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4/2011>

¹¹ Про призначення Д. Перегудова генеральним директором Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення: Указ Президента України від 09.02.2011 р. № 182/2011. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/182/2011>

¹² Питання діяльності деяких консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, утворених Кабінетом Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України

АТ «Промет Стіл» (це прокатний завод, який належить холдингу «Метінвест» і розташований у місті Бургасі в Болгарії). Отже, на чолі «Укроборонпрому» Янукович поставив людину з команди Ріната Ахметова, однак це не звільняло концерн від впливу з боку Саламатіна. Перегудов при цьому знову очолив «Укрспецекспорт» – з 3 липня на посаді в.о. ген директора ¹⁷, а з 16 жовтня – на посаді ген директора ¹⁸ (звільнений з посади 8 липня 2013 р. ¹⁹).

4 липня 2012 р. Кабінет міністрів прийняв постанову «Деякі питання управління Державним концерном “Укроборонпром” корпоративними правами держави» ²⁰. Ця постанова передала «Укроборонпрому», який на той час вже об’єднав у своєму складі 125 державних підприємств, повноваження з управління корпоративними правами держави щодо дев’яти акціонерних товариств, у т.ч. щодо ПАТ «Завод “Маяк”» (це той самий завод, яким керував Олександр Перегудов – батько Дмитра Перегудова). Перелік цих акціонерних товариств наведено у таблиці.

Перелік акціонерних товариств, переданих в управління державному концерну «Укроборонпром» 4 липня 2012 р.

Код згідно з ЄДРПОУ	Найменування товариства	Розмір пакета акцій, що належить державі у статутному капіталі товариства
14307274	ПАТ «Київський завод “Радар”»	100%
14307423	ПАТ «Завод “Маяк”»	100%
14307699	Державна акціонерна холдингова компанія «Артем»	100%

¹⁷ Колишній глава Укроборонпрому очолив Укрспецекспорт. Кореспондент.net. URL: <https://ua.korrespondent.net/business/companies/1369131-kolishnij-glava-ukroboronpromu-ocholiv-ukrspeceksport>

¹⁸ Дмитрій Перегудов опять стал гендиректором Укрспецэкспорта. Dsnews.ua. URL: <http://www.dsnews.ua/politics/dmitrii-peregudov-opjat-stal-gendirektorom-ukrspeceksporta>

¹⁹ Гендиректор «Укрспецэкспорта» Дмитрий Перегудов уволен. Зеркало недели. 2013. 12 июля. URL: https://zn.ua/POLITICS/gendirektor-ukrspeceksporta-uvolen-125561_.html

²⁰ Деякі питання управління Державним концерном «Укроборонпром» корпоративними правами держави : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.07.2012 р. № 716. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/716-2012-%D0%BF>

14308552	ПАТ «Український науково-дослідний інститут авіаційної технології»	50% + одна акція
14309008	ВАТ «Феодосійська суднобудівна компанія “Море”»	100%
14309356	ПАТ «Науково-виробниче об’єднання “Київський завод автоматики ім. Г. І. Петровського”»	93,0739%
14309586	ВАТ «Завод “Фіолент”»	50% + одна акція
14309866	ВАТ «Завод “Квант”»	73,2784%
14312973	ВАТ «Меридіан» ім. С. П. Корольова	50% + одна акція

Свою діяльність на посаді міністра оборони Саламатін вів у тісній координації з секретарем РНБО Андрієм Ключевим, який раніше на посаді першого віце-прем’єра – міністра економічного розвитку і торгівлі був куратором Саламатіна на посаді гендиректора «Оборонпрому». 17 лютого 2012 р. Янукович призначив Саламатіна членом РНБО замість Єжеля ²¹.

Напередодні, 16 лютого, з’явилася інформація про відставку Педченка з посади начальника Генерального штабу – головнокомандувача Збройних сил ²². Агентство «Інтерфакс-Україна» навело слова свого джерела в Генштабі: «Інформація про звільнення Педченка з’явилася в Мініборони відразу ж після призначення нового міністра Дмитра Саламатіна». Співрозмовник агентства спрогнозував, що указ Януковича з цього приводу з’явиться найближчим часом, і послався на той факт, що на останніх заходах за участю нового міністра оборони начальник Генштабу не був присутній, хоча зазвичай такого роду події відбуваються за його участю. Серед найбільш вірогідних кандидатур на посаду нового начальника Генштабу, за словами співрозмовника агентства, розглядаються перший заступник начальника Генштабу Володимир Замана та командувач Сухопутних

²¹ Про внесення змін до Указу Президента України від 6 квітня 2010 року № 506 : Указ Президента України від 17.02.2012 р. № 103/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/2012>

²² Одесский депутат уходит с должности начальника Генштаба? Думская. 2012. 16 февраля. URL: <https://dumskaya.net/news/pedchenko-017569/>

військ Геннадій Воробйов²³.

17 лютого Педченко в інтерв'ю інтернет-газеті «Думская» підтвердив: «Я дійсно прийняв особисте рішення піти з Генштабу. Вчора я доповів про нього президентові. При цьому ніяких рапортів про відставку я не писав. Коли президент розбереться в питанні і прийме рішення, можна буде говорити більш конкретно». Він зазначив, що не має наміру залишати політику і, зокрема, збирається продовжити депутатську діяльність в Одеській облраді²⁴. Директор інформаційно-консалтингової компанії Defense Express Сергій Згурець підтвердив, що начальник Генштабу незабаром піде в запас. «За два роки Генштаб нічого не зробив для розвитку Збройних сил, навпаки, було протистояння між Єжелем і Педченком, його відставка не за горами», – зазначив експерт і спрогнозував, що на посаду начальника Генштабу, найімовірніше, призначать першого заступника Педченка Заману²⁵.

18 лютого прес-служба Януковича повідомила, що секретар РНБО Ключев, міністр оборони Саламатін та перший заступник начальника Генштабу Замана з'їздили у резиденцію Януковича у с. Нові Петрівці. «Ми сьогодні обговоримо наші плани стосовно модернізації Збройних сил в частині співпраці з РНБО», – наголосив Янукович. Звертаючись до Саламатіна, Янукович сказав: «Вам треба буде разом з секретарем РНБО найближчим часом спільно розглянути всі документи, які стосуються оборонного комплексу, і доповісти мені». Янукович також висловився за необхідність оптимізації структури Міноборони та Генштабу – «як нам прибрати дублювання, те, що заважало раніше ефективно працювати». За словами Януковича, це питання має бути предметом уваги зазначених відомств. Міністр оборони та перший заступник начальника Генштабу доповіли Януковичу про план першочергових заходів у рамках реформування української армії²⁶.

²³ Начальник Генштаба Украины Педченко может быть уволен в ближайшее время. Интерфакс-Украина. 2012. 17 февраля. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/94975.html>

²⁴ Григорий Педченко: «Я принял решение покинуть Генштаб, но из Одесского облсовета не уйду». Думская. 2012. 17 февраля. URL: <https://dumskaya.net/news/grigorij-pedchenko-ya-prinyal-reshenie-pokinit-g-017573/>

²⁵ Панченко А. Главкома ВСУ просят красиво уйти: ему якобы уже готовят замену. Сегодня. 2012. 18 февраля. URL: <https://www.segodnya.ua/politics/hlavkoma-vcu-procjat-kracivo-ujti-emu-jakoby-uzhe-hotovjat-zamenu-288866.html>

²⁶ Президент зустрівся із Ключевим та Саламатінім. UNN. Українські національні новини. URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/617348-prezident-zustrivsya-iz-klyuevim-ta-salamatinim>

Того ж дня Янукович своїми указами звільнив Педченка з посади начальника Генерального штабу – головнокомандувача Збройних сил²⁷ і призначив на цю посаду Заману²⁸. Володимир Замана, закінчивши 2004 р. Національну академію оборони України, зробив досить стрімку кар'єру: отримав посаду заступника командувача корпусу, з липня 2005 р. по травень 2007 р. був командувачем 6-го армійського корпусу, далі служив начальником територіального управління Західного оперативного командування, з 2009 р. був заступником командувача Сухопутних військ з бойової підготовки – начальником управління бойової підготовки²⁹. У січні 2010 р., наприкінці президентства Віктора Ющенка, був призначений на посаду начальника штабу – першого заступника командувача Сухопутних військ³⁰, а у серпні 2010 р., вже за президентства Януковича, став першим заступником начальника Генштабу. І ось тепер він піднявся на посаду начальника Генштабу. 24 серпня 2012 р. Янукович присвоїв генерал-лейтенанту Замані військове звання генерал-полковника³¹.

7 березня Саламатін здійснив свій перший закордонний візит у статусі міністра оборони – до Москви. За підсумками зустрічі зі своїм російським колегою Сердюковим він заявив: «Ми, безумовно, будемо дотримуватися позаблокового статусу і, виходячи з нашого позаблокового статусу, будемо будувати відносини з державами світу»³².

16 березня Янукович своїм указом утворив Комітет з реформування і розвитку Збройних сил України та оборонно-промислового комплексу. В указі встановлено, що комітет утворюється у скла-

²⁷ Прозвільнення Г. Педченка з посади начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України : Указ Президента України від 18.02.2012 р. № 127/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/2012>

²⁸ Про призначення В. Замани начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил України : Указ Президента України від 18.02.2012 р. № 128/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/128/2012>

²⁹ Генерал-лейтенант Замана Володимир Михайлович. Військо України. 2009. № 12. С. 67.

³⁰ Ющенко призначив посадовців Генштабу та Міноборони. ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/yushhenko_priznachiv_posadovtsiv_genshtabu_ta_minoboroni_n1092958 (дата звернення: 17.01.2022) ; Міноборони: у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України відбулися призначення керівного складу. URL: http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=243242090&cat_id=244314797

³¹ Про присвоєння військових звань : Указ Президента України від 24.08.2012 р. № 506/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/506/2012>

³² Україна пообіцяла Росії не вступати до НАТО. Дзеркало тижня. 2012. 7 березня. URL: https://dt.ua/POLITICS/ukrayina_poobitsyala_rosiyi_ne_vstupati_do_nato.html

ді голови, виконавчого секретаря, його заступника та інших членів Комітету; головою Комітету є президент України. Виконавчим секретарем Комітету призначено секретаря РНБО Ключова. До складу Комітету увійшли, зокрема, міністр оборони Саламатін, начальник Генштабу – головнокомандувач Збройних сил Замана, гендиректор «Укроборонпрому» Перегудов³³.

20 квітня відбулося перше засідання Комітету. Там Саламатін презентував розроблену ним концепцію реформування Збройних сил, але стосовно неї Комітет ніякого вердикту не виніс. Газета «Дзеркало тижня» звернула увагу на деякі знакові моменти, зокрема, порівняла цифри скорочення Збройних сил, запропоновані концепцією Саламатіна та концепціями його попередників на посаді міністра оборони – Юрія Єханурова і Михайла Єжеля. «Ю. Єхануров і М. Єжель пропонували встановити чисельність армії відповідно у 212 тисяч і 160 тисяч осіб, а от Д. Саламатін пропонує скоротити Збройні сили до 100 тисяч осіб, з яких лише 75 тисяч будуть військовослужбовцями. От і з військовою авіацією в Дмитра Альбертовича свої рахунки: він планує залишити в армії лише 100 одиниць військової техніки. При тому, що в армії зразка Ю. Єханурова передбачалася наявність 600 літальних апаратів, а в М. Єжеля – 475 одиниць. І танковою державою Україна більше не буде, оскільки Д. Саламатін планує скоротити кількість танків до 270 штук – з 780 й 620 у Ю. Єханурова та М. Єжеля відповідно. Із трьох армійських корпусів Ю. Єханурова й двох М. Єжеля Д. Саламатін запропонував не залишати жодного, – констатувала газета. – Виникає запитання, а може, наш міністр оборони й не планує створювати боєздатну армію? Імовірно, набагато цікавіше під приводом скорочення Збройних сил вивести з бойового складу техніку та озброєння, які можна спокійно розпродати на зовнішніх ринках?»³⁴

30 травня Янукович затвердив новий склад Української частини Українсько-Російської міждержавної комісії, увівши до нього Саламатіна і поклавши на нього виконання обов'язків голови української частини підкомітету з питань безпеки³⁵. Це була підготовка до погасання роботи

міждержавної комісії у зв'язку із змінами у вищому керівництві РФ.

7 травня 2012 р. на посаду президента Росії повернувся Володимир Путін. За два місяці до того директор програм зовнішньої політики і міжнародної безпеки Центру Разумкова Олексій Мельник попереджав: «На Україну чекає нова хвиля тиску після приходу на президентську посаду у Росії Володимира Путіна. Було б логічно, щоб Україна хоча б формально затвердила основні стратегічні документи, які б демонстрували світовій спільноті і тій же Росії, як Україна має намір захищати свої національні інтереси. Зараз Україна живе без стратегії у сфері безпеки. Тобто, армія витрачає бюджет на повсякденну діяльність, а не на рух у чітко визначеному стратегічному напрямі розвитку»³⁶.

Ще 7 квітня 2011 р. Янукович, представляючи з парламентської трибуни своє послання до Верховної Ради, зазначив: «У 2010 році нами була підготовлена оновлена Стратегія національної безпеки України. Вже опрацьовано якісно нову Воєнну доктрину, яка враховує зміни військово-політичної обстановки і виходить із позаблокової політики нашої держави»³⁷. Нову редакцію Воєнної доктрини Кабінет міністрів схвалив ще 13 квітня 2011 р.³⁸ і потім удруге, з правками, 22 червня 2011 р.³⁹. Проте Янукович тривалий час зволікав з уведенням в дію цих документів.

Нарешті 8 червня 2012 р. РНБО схвалила, а Янукович затвердив нові редакції Стратегії національної безпеки України⁴⁰ і Воєнної доктрини України⁴¹. З критичним аналізом цих документів

30.05.2012 р. № 364/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/364/2012>

³⁶ Дорощ С. Чому Янукович зволікає із військовою доктриною? BBC Україна. 2012. 6 березня. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2012/03/120306_ukraine_army_military_doctrine_sd.shtml

³⁷ Янукович закликає українців не жаліться і не принижуватись: виступ Президента у Верховній Раді. УНІАН. 2011. 7 квітня. URL: <https://www.unian.ua/politics/480853-yanukovich-zaklikae-ukrajintsi-ne-jalitis-i-ne-prinijuvatis.html>

³⁸ Азаров затвердив військову доктрину з новими внутрішніми загрозами. Український тиждень. 2011. 14 квітня. URL: <https://tyzhden.ua/News/20671>

³⁹ Азаров знову затвердив воєнну доктрину. З поправками Богатирьової. Український тиждень. 2011. 23 червня. URL: <https://tyzhden.ua/News/25208>

⁴⁰ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 8 червня 2012 року «Про нову редакцію Стратегії національної безпеки України»: Указ Президента України від 08.06.2012 р. № 389/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389/2012#n6>

⁴¹ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 8 червня 2012 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України»: Указ Президента України від 08.06.2012 р. № 390/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390/2012>

³³ Про Комітет з реформування і розвитку Збройних Сил України та оборонно-промислового комплексу: Указ Президента України від 16.03.2012 р. № 202/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202/2012>

³⁴ Менделєєв Д. 2012-й: рік деградації збройних сил? Дзеркало тижня. 2012. 27 квітня. URL: https://dt.ua/POLITICS/2012-y_rik_degraduvannya_zbroynih_sil_.html

³⁵ Питання Української частини Українсько-Російської міждержавної комісії: Указ Президента України від

виступив директор міжнародних програм аналітичного центру «Номос» (Севастополь) Дмитро Штибліков⁴² (у 2014 р. цей центр був закритий російськими окупантами, а Штибліков 16 листопада 2017 р. засуджений до п'яти років позбавлення волі в колонії суворого режиму за так званою справою «кримських диверсантів»⁴³).

«Якщо говорити в цілому про Доктрину і Стратегію, то документи носять багато в чому декларативний характер протоколу про наміри, далекого від чіткого плану дій. Відсутні чіткі терміни вирішення завдань, не визначені рамки дії Стратегії і Доктрини. Документи не містять ніяких часових вимірів їх реалізації, не мають реалістичного аналізу і принципів розподілу бюджетних ресурсів, механізмів реалізації стратегічних цілей», – зазначив експерт. Також він зауважив, що нова Стратегія нацбезпеки мала б чітко відповісти, який арсенал наших політичних і економічних способів дій у діалозі із стратегічними партнерами та сусідами, передусім з Росією. Однак про це в документі немає нічого, крім слів про «формування нової моделі відносин стратегічного партнерства між Україною і Російською Федерацією на основі збалансованості національних інтересів, розширення діалогу з питань протидії новим викликам і загрозам безпеки, пошук спільних підходів до формування нової загальноєвропейської системи колективної безпеки». «І ані слова про те, якими будуть наші кроки в разі раптового охолодження політичних відносин (не тільки з Росією)», – наголосив експерт.

Слід додати, що декларована позаблоковість дедалі більше підмінялась фактичними (хоча й не юридичними) стосунками військового союзу з РФ. Красномовним проявом цього став прийнятий 30 грудня 2011 р. указ, яким Янукович переніс святкування Дня флоту України з першої неділі липня на останню неділю липня, сумістивши його в часі зі святкуванням Дня Військово-морського флоту Російської Федерації⁴⁴ (святкування Дня

флоту України скасовано 12 червня 2015 р. указом Петра Порошенка, який натомість установив святкування Дня Військово-морських сил Збройних сил України у першу неділю липня⁴⁵). І ось 29 липня 2012 р., у неділю, у Севастополі відбулося спільне з Чорноморським флотом РФ святкування Дня флоту. Глава Севастопольської міськдержадміністрації Володимир Яцуба заявив журналістам, що святкування пройшло на більш високому рівні, ніж у попередні роки. «І ось – різниця між тим, що було, і тим, що стало... Журналісти, які пам'ятають, як було в минулому році, то це зовсім інший рівень, і ми його будемо нарощувати», – сказав Яцуба. У свою чергу Саламатін зазначив, що його «переповнюють почуття, тому що це чудове свято»⁴⁶.

Тим часом розгорявся скандал навколо іракського контракту. Передумови скандалу детально описала газета «Дзеркало тижня» 31 серпня: «Наприкінці вересня 2009 року Україні вдалося практично вирвати з рук конкурентів перший збройовий контракт із Іраком. Багато хто вважає, що це була плата за багатолітню військову присутність у цій країні українського контингенту. Люди, причетні до укладання контракту, не особливо приховували того факту, що адресне виділення міністерству оборони Іраку коштів на закупівлю в Україні літаків Ан-32 і бронетранспортерів БТР-4Е вдалося організувати з допомогою якихось високих посередників зі США. Саме ці посередники та військові чини Іраку погодили програму співпраці з Україною на п'ять років зі стартовим бюджетом \$2,5 млрд. Було зазначено, що поставка наших літаків і БТР стане своєрідним "обкатуванням" відносин замовника, постачальника та посередника. У разі успіху – з перспективою нарощування поставок військової техніки на багато років наперед, загальним обсягом до \$14 млрд. Для України це був прорив, що розсовує обрії відродження вітчизняної оборонки. Перші прикромці почалися через запізнення з поставкою першої партії БТР – на шість місяців. Замість листопада 2010 року перші вироби прибули до замовника лише в березні 2011-го. Іракські військові відразу "включили лічильник" штрафних санкцій за кожну несвоєчасно відвантажену партію БТР.

yanukovich-perenis-den-ukrayinskogo-flotu-na-rosiysku-datu.html

⁴⁵ Про День Військово-Морських Сил Збройних Сил України : Указ Президента України від 12.06.2015 р. № 331/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331/2015>

⁴⁶ Яцубі й Саламатіну сподобалося святкувати День флоту разом з Росією. Українська правда. 2012. 29 липня. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2012/07/29/6969729/>

⁴² Штыбликов Д. Военная доктрина и стратегия нацбезопасности: участие в чужих войнах за «спасибо» и курс на ЕС. УНІАН. 2012. 25 июня. URL: <https://www.unian.net/society/666176-voennaya-doktrina-i-strategiya-natsbezopasnosti-uchastie-v-chujih-voynah-za-spasibo-i-kurs-na-es.html>

⁴³ Осужденный по так называемому делу «крымских диверсантов» Штыбликов просит осуществить его экстрадицию в Украину. УНІАН. 2018. 16 июня. URL: <https://www.unian.net/politics/10155092-osuzhdenny-po-tak-nazyvaemomu-delu-krymskih-diversantov-shtyblikov-prosit-osushchestvit-ego-ekstradiциyu-v-ukrainu.html>

⁴⁴ Янукович переніс День українського флоту на російську дату. ТСН. 2011. 30 грудня. URL: <https://tsn.ua/politika/>

Україна почала зазнавати втрат: за першу ж партію техніки ми недоотримали близько \$2 млн. Як стверджують наші джерела в “Укроборонпромі”, саме на цей період припадає бурхлива діяльність двох керівників збройового бізнесу, двох Дмитрів – Саламатіна і керівника “Укрспецекспорту” Перегудова – з вибудовування нової схеми реалізації іракського контракту. Ключовим моментом стало усунення американського посередника, якого українські чиновники “послали” далеко за океан “разом із його вонючими корупційними сенаторськими схемами”. І залучили як посередника іншого персонажа зі збройового бізнесу. При цьому фінансові інтереси посередника звузили, зате комісійні для української сторони збільшили істотно»⁴⁷.

Через тиждень у «Дзеркалі тижня» з’явилося продовження цієї історії – про рішення суду в США на користь усунутого американського посередника. «Суд Сан-Антоніо (Західний Техас, США) виніс вирок із виплати техаському бізнесменові Говарду Лоурі (Howard Lowry) \$61,75 млн від українсько-американських брокерів, які вирішили не виплачувати йому комісійні за участь в угоді з Іраком щодо поставок озброєнь. Висловлюючись сленгом, характерним для учасників цього проекту, – техасця просто “кинули”. Стенограма судового засідання, котру нам пощастило взяти на сайті судових рішень, – яскраве свідчення того, як пливають до рук ділків збройового бізнесу колосальні кошти, що цілком могли б потрапити в українську скарбницю. Чи можна собі уявити, що комісійні платежі для українських, іракських та американських посередників і учасників становлять майже \$120 млн, тоді як загальна сума угоди – \$560 млн!» – наголосила газета.

Згідно з її даними, з української сторони угоду здійснювало державне підприємство «Спеціалізована зовнішньоторговельна фірма “Прогрес”» – дочірнє підприємство державної компанії «Укрспецекспорт». «Під час слухань було відзначено, що в процесі переговорів із компанією “Прогрес” іракська влада зажадала відкат у вигляді восьми відсотків від загальної суми угоди, і за посередництва американських учасників така домовленість з компанією була досягнута. При цьому й українська сторона про свої інтереси не забула. Судячи з усього, вже після першого авансового платежу з боку Іраку – \$112 млн – на офшорні рахунки українських учасників угоди вирушили

близько \$12 млн комісійних. Аналіз стенограми та рішення американського суду свідчить про те, що, даючи показання під присягою, американські й українські учасники судового засідання надали вдосталь свідчень для того, аби українські чиновники починали “сушити сухарі”. Під час процесу було повністю розкрито схему здійснення посередницьких угод із використанням великої кількості офшорних компаній. Адвокат американського позивача на суді прямо заявив, що офшори використовувалися для передачі хабарів українським чиновникам. Судячи з усього, ця інформація вже потрапила в поле зору американських спецслужб, оскільки пов’язана з відмиванням величезних сум в американській валюті», – зазначило «Дзеркало тижня»⁴⁸.

Це ж видання 5 жовтня надрукувало ще одну статтю на цю тему⁴⁹. У статті доводиться, що проблеми з іракським контрактом – це не поодинокі випадки, а прояв системного явища. «Цілком очевидно, що тут ми маємо справу з банальним виведенням значної частини валютного виторгу в процесі реалізації зовнішньоекономічних контрактів із продажу озброєнь Україною. Автори і покровителі тіньових схем не потрудилися поміркувати над тим, що вони створюють загрозу дестабілізації фінансово-економічної ситуації в оборонно-промисловому комплексі країни, а підприємства концерну “Укроборонпром”, які виробляють продукцію на експорт, ними поставлені на межу банкрутства. Однак таємне з часом стає явним. І рано чи пізно комусь доведеться відповісти за багатомільйонні втрати. Очевидно, саме з цієї причини экс-керівник “Укроборонпрому” Саламатін щосили намагається зберегти контроль над діяльністю концерну і на своїй новій посаді міністра оборони», – зазначила газета.

Також вона змалювала деякі наслідки такої системи. «Намагання торговців зброєю отримати у своїх особистих інтересах якнайбільші суми за посередницькі послуги створюють реальну загрозу зриву виконання самих контрактів. Загальний обсяг таких проблемних контрактів сьогодні перевищує \$2 млрд – це 55% від загальної суми діючих зовнішньоекономічних контрактів України у сфері поставок зброї. Прикметно, що при зменшенні валютного виторгу від контрактів агентська винагорода анітрохи не зменшилася, навпаки –

⁴⁷ Менделєєв Д. Інтернаціональний борг Саламатіна. Дзеркало тижня. 2012. 31 серпня. URL: https://dt.ua/POLITICS/internatsionalniy_borg_salamatina.html

⁴⁸ Менделєєв Д. Геометрія іракської оборудки. Дзеркало тижня. 2012. 7 вересня. URL: https://dt.ua/POLITICS/geometriya_irakskoyi_oborudki.html

⁴⁹ Менделєєв Д. Багдадські злодужки. Дзеркало тижня. 2012. 5 жовтня. URL: https://dt.ua/POLITICS/bagdadski_zlodyuzhki.html

вона зросла майже удвічі. Так, у 2011–2012 роках витрати на виплату винагород посередникам зросли з 11% до 19% від загальної суми виторгу (у 2002–2010 роках цей показник перебував у межах 5–8%). При цьому збільшення виплат за агентськими угодами жодним чином не посприяло зменшенню проблем із виконанням контрактів. Невтримне прагнення до особистого збагачення учасників тіньових схем швидко руйнує налагоджену раніше систему роботи спецекаспертерів із закордонними партнерами, чимало яких упродовж 10–15 років активно співпрацювали з Україною, рухаючи продукцію наших підприємств на світовий ринок. Іноземні посередники, яких витіснили зі збройового бізнесу, переорієнтувалися на інші країни, зокрема на Росію. Україна вже втратила ринки Лівії, Перу, Сирії, Ємену, Єгипту та Конго. Під загрозою подальша співпраця з Азербайджаном, Іраком, Ефіопією та Китаєм», – говориться у статті.

28 жовтня відбулися чергові вибори до Верховної Ради. Саламатін не увійшов до виборчого списку ПР. Було прийняте рішення поступово «видавити» його з «великої політики». З цього моменту, де-факто почалися переговори з російською стороною про можливу заміну Саламатіна на когось іншого. 3 грудня у зв'язку з обранням нової Верховної Ради прем'єр Азаров подав у відставку, що мало наслідком відставку всього складу Кабінету міністрів. Янукович прийняв відставку Азарова і Кабінету міністрів і доручив Кабінету міністрів продовжувати виконувати свої повноваження до початку роботи новосформованого Кабінету міністрів. 24 грудня Янукович звільнив Саламатіна з посади міністра оборони «у зв'язку з відставкою Кабінету міністрів України»⁵⁰, а наступного дня призначив його своїм радником (штатним)⁵¹. З цієї посади Саламатіна звільнив 24 лютого 2014 р., одразу ж після революції, в.о. президента Олександр Турчинов⁵².

Скандал навколо іракського контракту мав вкрай неприємне для України завершення: зрештою Ірак відмовився від українських бронетран-

спортерів. У лютому 2013 р. іракська сторона звинуватила українських виробників у зривах терміну поставок та низькій якості продукції (Україна поставила до Іраку 88 одиниць техніки з передбачених контрактом 420). У січні 2014 р. іракська сторона повернула Україні партію з 42 БТР-4, доставлену на базу в місті Таджі під Багдадом, мотивуючи це наявністю тріщин у броньованих корпусах техніки⁵³.

Після революції Саламатін втік до Росії. 9 лютого 2015 р. російська газета «Ведомости» розповіла, що Саламатін володіє елітним будинком у Москві. Про це свідчать дані про клієнтів швейцарського банку групи HSBC, отримані французькою газетою Le Monde і міжнародним консорціумом журналістів-розслідувачів від джерел в уряді Франції, повідомила газета. «Саламатін, який тримав на рахунках у HSBC у 2006–2007 рр. \$11,4 млн, занесений в списки як російський клієнт. Це тому, що своєю адресою він указав будинок в найдорожчому селищі Москви – Срібному Бору, по сусідству з колишніми керівниками ФСБ», – констатувало видання⁵⁴.

10 червня 2016 р. слідчий суддя Печерського районного суду Києва задовольнив клопотання прокурора відділу Головної військової прокуратури ГПУ і наклав арешт на грошові кошти, які знаходяться на банківському рахунку Саламатіна в КБ «Інвестбанк». В мотивувальній частині ухвали суду⁵⁵ говориться, що Головною військовою прокуратурою ГПУ здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні №4201300000000396, відомості про яке внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань 8 листопада 2013 р. за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 5 ст. 191 (привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, вчинені в особливо великих розмірах або організованою групою, максимальне покарання – позбавлення волі на строк до 12 років з конфіскацією майна),

⁵⁰ Про звільнення Д. Саламатіна з посади Міністра оборони України : Указ Президента України від 24.12.2012 р. № 718/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/718/2012>

⁵¹ Про призначення Д. Саламатіна Радником Президента України : Указ Президента України від 25.12.2012 р. № 754/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/754/2012>

⁵² Про звільнення Д. Саламатіна з посади Радника Президента України : Указ Президента України від 24.02.2014 р. № 107/2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/107/2014>

⁵³ З 88 поставлених до Іраку українських БТР-4 завести вдалося лише 56 машин. Дзеркало тижня. 2017. 20 травня. URL: https://dt.ua/UKRAINE/z-88-postavlenih-do-iraku-ukrayinskih-btr-4-zavesti-vdalosya-lishe-56-mashin-243054_.html

⁵⁴ У кого из российских чиновников и госменеджеров были счета в HSBC: расследование «Ведомостей», Международного консорциума журналистов-расследователей и Le Monde. RUCOMPROMAT. 2015. 9 февраля. URL: http://rucompromat.com/articles/u_kogo_iz_rossiyskih_chinovnikov_gosmenedzherov_i_ih_rodstvennikov_byli_scheta_v_hsbс

⁵⁵ Ухвала Печерського районного суду м. Києва від 11.08.2016. Справа № 757/28342/16-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/59641537>

ч. 2 ст. 364 (зловживання владою або службовим становищем, яке спричинило тяжкі наслідки, максимальне покарання – позбавлення волі на строк до шести років), ч. 2 ст. 366 (службове підроблення, яке спричинило тяжкі наслідки, максимальне покарання – позбавлення волі на строк до п'яти років), ч. 3 ст. 209 (легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, вчинена організованою групою або в особливо великих розмірах, максимальне покарання – позбавлення волі на строк до 15 років з конфіскацією майна) КК.

Як зазначається в тексті ухвали, досудовим розслідуванням встановлено, що 25 вересня 2009 р. держпідприємство «Спеціалізована зовнішньоторговельна фірма «Прогрес»» уклало з Міністерством оборони Республіки Ірак два контракти: на поставку шести транспортних літаків АН-32Б на загальну суму \$99 млн і на поставку 420 одиниць колісних бронетранспортерів БТР-4Е і машин на його базі на суму \$457,5 млн. За вказаними контрактами фірмою «Прогрес» було отримано \$258,039 млн, після чого іноземному замовнику було виготовлено шість літаків АН-32Б та 128 одиниць БТР-4Е, з яких 88 доставлено останньому, а решта залишилась без передачі. З вказаних сум контрактів, укладених з Міноборони Іраку, близько \$82 млн посадовими особами фірми «Прогрес» планувалось витратити за межами митної території України для оплати юридичних та консультаційних послуг іноземних компаній, які забезпечували укладення та виконання зовнішньоекономічних контрактів. Однак, керівники «Укрспецекспорту» та «Укроборонпрому», у т.ч. Саламатін, упродовж 2011–2013 рр. отримавши

повноваження щодо контролю за виконанням зовнішньоекономічних контрактів, укладених між фірмою «Прогрес» та Міноборони Іраку, зловживаючи своїм службовим становищем, безпідставно перерахували \$29,25 млн компаніям-нерезидентам, які не мали відношення до обслуговування цих контрактів. Водночас упродовж 2011–2013 рр. Саламатін придбав будинок, три земельні ділянки загальною площею 0,425 га та автомобілі Bentley Continental GT 2012 р. випуску і Land Rover 2011 р. випуску.

Підсумовуючи «епоху Саламатіна», слід зазначити, що він втратив свою посаду не через те, що був неефективним менеджером, а перш за все через те, що він з певного моменту став вважати, що він може бути самостійним гравцем на українському полі. Він увірував, що покровительство з Москви дозволяє йому бути незамінною фігурою. В той же час він не помітив, що все більшої сили став набирати син Януковича Олександр, який перетворився в головного переговорника по українському питанню з РФ. Він і його оточення, почали не лише витіснити стару гвардію Партії регіонів, він став людиною, яка мала можливість відкривати практично всі кабінети в Москві. І саме він почав ставати гарантом найрізноманітніших домовленостей між Україною та Росією. Саламатін перестав з певного моменту влаштовувати не лише самого Януковича, який вважав Саламатіна нав'язаною фігурою. Він перестав влаштовувати Олександра Януковича, який вважав, що віддавати такий ласий шмат, як армія і Укроборонпром комусь, немає жодного сенсу. Тому Саламатін був звільнений, а його місце зайняв інший ставленик РФ, друг Олександра Януковича Павло Лебєдєв.

References

- Chto stoyt za «mynysterskoï rotatsyei» v Mynoborony Ukrainy. KhVYLia. 2-12. 8 fevralia. URL: <http://hvylya.net/analytics/politics/chto-stoit-za-ministerskoj-rotatsiej-v-minoborony-ukrainy.html>
- Pro pryznachennia D. Salamatina Ministrom oborony Ukrainy : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 08.02.2012 r. № 72/2012. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/72/2012>
- Pro zvilnennia D. Salamatina z posady heneralnoho dyrektora Derzhavnoho kontsernu «Ukroboronprom» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 08.02.2012 r. № 71/2012. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/71/2012>
- Liashko nazvav novoho ministra oborony «psykhom i ahentom rosiiskoi viiskovoi rozvidky». Korespondent.net. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/politics/1317008-lyashko-nazvav-novogo-ministra-oboroni-psyhom-i-agentom-rosijskoyi-vijskovoyi-rozvidki>
- Verkhovna Rada Ukrainy. Stenohrama plenarnoho zasidannia 10 liutoho 2012 r. URL: <http://portal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/1244.html>
- BIuTivets: heneral z Partii rehioniv u shotsi vid Salamatina. Ukrainska pravda. 2012. 26 liutoho. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2012/02/26/6959483/>
- Skandalnyi ministr oborony stav ukraintsem lyshe 6 rokiv tomu. Ukrainska pravda. 2012. 11 kvitnia. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2012/04/11/6962527/>

Pryznachennia Salamatina ministrom oborony navriad chy sprychynyty aktyvne reformuvannia armii, – ekspert. Dzerkalo tyzhnia. 2012. 9 liutoho. URL: https://dt.ua/POLITICS/pryznachennya_salamatina_ministrom_oboroni_navryad_chi_sprichinit_aktivne_reformuvannya_armiyi,_ek.html

Borh vyrobnyka «Molota» pered bankom Yanukovycha prodaly v 5 raziv deshevshe. Ukrainska pravda. 2018. 16 serpnia. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/08/16/7189417/>

Pro pryznachennia D. Perehudova vykonuiuchym oboviazky heneralnoho dyrektora Derzhavnoi kompanii z eksportu ta importu produktii i posluh viiskovoho ta spetsialnoho pryznachennia : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 04.01.2011 r. № 4/2011. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4/2011>

Pro pryznachennia D. Perehudova heneralnym dyrektorem Derzhavnoi kompanii z eksportu ta importu produktii i posluh viiskovoho ta spetsialnoho pryznachennia : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 09.02.2011 r. № 182/2011. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/182/2011>

Pytannia diialnosti deiakyykh konsultatyvnykh, doradchykh ta inshykh dopomizhnykh orhaniv, utvorenykh Kabinetom Ministriv Ukrainy : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12.03.2012 r. № 230. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/245069708>

Mendelieiev D. 2012-y: rik dehraduvannia zbroinykh syl? Dzerkalo tyzhnia. 2012. 27 kvitnia. URL: https://dt.ua/POLITICS/2012-y_rik_dehraduvannya_zbroynih_sil_.html

Pro zvinnennia D. Perehudova z posady heneralnoho dyrektora Derzhavnoho kontsernu «Ukroboronprom» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 26.06.2012 r. № 415/2012. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/415/2012>

Pro pryznachennia S. Hromova heneralnym dyrektorem Derzhavnoho kontsernu «Ukroboronprom» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 26.06.2012 r. № 416/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/416/2012>

Pro zvinnennia S. Hromova z posady heneralnoho dyrektora Derzhavnoho kontsernu «Ukroboronprom» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 07.03.2014 r. № 272/2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/272/2014>

Kolyshnii hlava Ukroboronpromu ocholyv Ukrspetsseksport. Korespondent.net. URL: <https://ua.korrespondent.net/business/companies/1369131-kolishnij-glava-ukroboronpromu-ocholiv-ukrspeceksport>

Dmytryi Perehudov opiat stal hendyktorom Ukrspetsseksporta. Dsnews.ua. URL: <http://www.dsnews.ua/politics/dmitrii-peregudov-opjat-stal-gendirektorom-ukrspeceksporta>

Hendyktor «Ukrspetsseksporta» Dmytryi Perehudov uvolen. Zerkalo nedely. 2013. 12 yulia. URL: https://zn.ua/POLITICS/gendirektor-ukrspeceksporta-uvolen-125561_.html

Deiaki pytannia upravlinnia Derzhavnym kontsernom «Ukroboronprom» korporatyvnymy pravamy derzhavy : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 04.07.2012 r. № 716. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/716-2012-%D0%BF>

Pro vnesennia zmin do Ukazu Prezydenta Ukrainy vid 6 kvitnia 2010 roku № 506 : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 17.02.2012 r. № 103/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/2012>

Odesskyi deputat ukhodyt s dolzhnosty nachalnyka Henshtaba? Dumskaia. 2012. 16 fevralia. URL: <https://dumskaya.net/news/pedchenko-017569/>

Nachalnyk Henshtaba Ukrainy Pedchenko mozhety byt uvolen v blyzhaisheie vremia. Ynterfaks-Ukrayna. 2012. 17 fevralia. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/94975.html>

Hryhoryi Pedchenko: «Ia prynial reshenie pokynut Henshtab, no yz Odesskoho oblsoveta ne uidu». Dumskaia. 2012. 17 fevralia. URL: <https://dumskaya.net/news/grigorij-pedchenko-ya-prynial-reshenie-pokynut-g-017573/>

Panchenko A. Hlavkoma VSU prosiat krasyyvyy uity: emu yakoby uzhe hotoviat zamenu. Sehodnia. 2012. 18 fevralia. URL: <https://www.segodnya.ua/politics/hlavkoma-vcu-procjat-kracivo-ujti-emu-jakoby-uzhe-hotovjat-zamenu-288866.html>

Prezydent zustrivsia iz Kliuievym ta Salamatinym. UNN. Ukrainski natsionalni novyny. URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/617348-prezident-zustrivsia-iz-klyuevim-ta-salamatinim>

Pro zvinnennia H. Pedchenka z posady nachalnyka Heneralnoho shtabu – Holovnokomanduvacha Zbroinykh Syl Ukrainy : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 18.02.2012 r. № 127/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/2012>

Pro pryznachennia V. Zamany nachalnykom Heneralnoho shtabu – Holovnokomanduvachem Zbroinykh Syl Ukrainy : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 18.02.2012 r. № 128/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/128/2012>

Heneral-leitenant Zamana Volodymyr Mykhailovych. Viisko Ukrainy. 2009. № 12. S. 67.

Iushchenko pryznachyv posadovtsiv Henshtabu ta Minoborony. ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/yushhenko_priznachiv_posadovtsiv_henshtabu_ta_minoborony_n1092958 (data zvernennia: 17.01.2022) ; Minoborony: u Ministerstvi oborony Ukrainy ta Zbroinykh Sylakh Ukrainy vidbulysia pryznachennia kerivnoho skladu. URL: http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=243242090&cat_id=244314797

Pro prysvoiennia viiskovykh zvan : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.08.2012 r. № 506/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/506/2012>

Ukraina poobitsiala Rosii ne vstupaty do NATO. Dzerkalo tyzhnia. 2012. 7 berezhnia. URL: https://dt.ua/POLITICS/ukrayina_poobitsyala_rosiyyi_ne_vstupati_do_nato.html

Pro Komitet z reformuvannia i rozvytku Zbroinykh Syl Ukrainy ta oboronno-promyslovoho kompleksu : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 16.03.2012 r. № 202/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202/2012>

Mendelieiev D. 2012-y: rik dehraduvannia zbroinykh syl? Dzerkalo tyzhnia. 2012. 27 kvitnia. URL: https://dt.ua/POLITICS/2012-y_rik_degraduvannya_zbroynih_sil_.html

Pytannia Ukrainskoi chastyny Ukrainsko-Rosiiskoi mizhderzhavnoi komisii : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 30.05.2012 r. № 364/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/364/2012>

Dorosh S. Chomu Yanukovych zvolikaie iz viiskovoii doktrynoi? VVS Ukraina. 2012. 6 berezhnia. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2012/03/120306_ukraine_army_military_doctrine_sd.shtml

Ianukovych zaklykaie ukraintsiv ne zhalytys i ne prynyzhuvatys: vystup Prezydenta u Verkhovnii Radi. UNIAN. 2011. 7 kvitnia. URL: <https://www.unian.ua/politics/480853-yanukovich-zaklykae-ukrajintsiv-ne-jalitis-i-ne-prinijuvatis.html>

Azarov zatverdyl viiskovu doktrynu z novymi vnutrishnimy zahrozamy. Ukrainskyi tyzhden. 2011. 14 kvitnia. URL: <https://tyzhden.ua/News/20671>

Azarov znovu zatverdyl voiennu doktrynu. Z popravkamy Bohatyrovoi. Ukrainskyi tyzhden. 2011. 23 chervnia. URL: <https://tyzhden.ua/News/25208>

Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 8 chervnia 2012 roku «Pro novu redaktsiiu Stratehii natsionalnoi bezpeky Ukrainy» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 08.06.2012 r. № 389/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389/2012#n6>

Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 8 chervnia 2012 roku «Pro novu redaktsiiu Voiennoi doktryny Ukrainy» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 08.06.2012 r. № 390/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390/2012>

Shtybylykov D. Voennaia doktryna y stratehiya natsbezopasnosti: uchastye v chuzhykh voynakh za «spasybo» y kurs na ES. UNIAN. 2012. 25 yiunia. URL: <https://www.unian.net/society/666176-voennaya-doktrina-i-strategiya-nats-bezopasnosti-uchastie-v-chuzjih-voynah-za-spasibo-i-kurs-na-es.html>

Osuzhdennyi po tak nazываемому delu «krymskykh dyversantov» Shtybylykov prosyt osushchestvyt ego ekstradytsiyu v Ukrainu. UNIAN. 2018. 16 yiunia. URL: <https://www.unian.net/politics/10155092-osuzhdennyy-po-tak-nazyvaemomu-delu-krymskih-diversantov-shtyblikov-prosit-osushchestvit-ego-ekstraditsiyu-v-ukrainu.html>

Ianukovych perenis Den ukrainskoho flotu na rosiisku datu. TSN. 2011. 30 hrudnia. URL: <https://tsn.ua/politika/yanukovich-perenis-den-ukrayinskogo-flotu-na-rosiysku-datu.html>

Pro Den Viiskovo-Morskykh Syl Zbroinykh Syl Ukrainy : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12.06.2015 r. № 331/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331/2015>

Iatsubi y Salamatinu spodobalosia sviatkuvaty Den flotu razom z Rosiieiu. Ukrainska pravda. 2012. 29 lypnia. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2012/07/29/6969729/>

Mendelieiev D. Internatsionalnyi borh Salamatina. Dzerkalo tyzhnia. 2012. 31 serpnia. URL: https://dt.ua/POLITICS/internatsionalnyi_borh_salamatina.html

Mendelieiev D. Heometriia irakskoi oborudky. Dzerkalo tyzhnia. 2012. 7 veresnia. URL: https://dt.ua/POLITICS/geometriya_irakskoyi_oborudki.html

Mendelieiev D. Bahdadski zlodiuzhky. Dzerkalo tyzhnia. 2012. 5 zhovtnia. URL: https://dt.ua/POLITICS/bagdads-ki_zlodyuzhki.html

Pro zvilnennia D. Salamatina z posady Ministra oborony Ukrainy : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.12.2012 r. № 718/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/718/2012>

Pro pryznachennia D. Salamatina Radnykom Prezydenta Ukrainy : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25.12.2012 r. № 754/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/754/2012>

Pro zvilnennia D. Salamatina z posady Radnyka Prezydenta Ukrainy : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.02.2014 r. № 107/2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/107/2014>

Z 88 postavlenykh do Iraku ukrainskykh BTR-4 zavesty vdalosia lyshe 56 mashyn. Dzerkalo tyzhnia. 2017. 20 travnia. URL: https://dt.ua/UKRAINE/z-88-postavlenih-do-iraku-ukrayinskih-btr-4-zavesti-vdalosya-lishe-56-mashin-243054_.html

U koho yz rossyiskykh chynovnykov y hosmenedzherov byly scheta v HSBC: Rassledovanye «Vedomostei», Mezhdunarodnogo konsortsyuma zhurnalystov-rassledovatelei y Le Monde. RUCOMPROMAT. 2015. 9 fevralia. URL: http://rucompromat.com/articles/u_kogo_iz_rossiyskikh_chinovnikov_gosmenedzherov_i_ih_rodstvennikov_byili_scheta_v_hsbc

Ukhvala Pecherskoho raionnogo sudu m. Kyieva vid 11.08.2016. Sprava № 757/28342/16-k. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/59641537>